

Vihar Béla (Hajdúnánás, 1908. máj. 23. – Bp., 1978. nov. 24.): költő, József Attila-díjas (1966). Tanítóképzőt, majd tanárképzőt végzett Bp.-en. Először Hajdúsámsonban, majd Miskolcon tanított. Verseivel tizenhat évesen a Raith Tivadar által szerkesztett Magyar Írás c. avantgárd folyóiratban jelentkezett. A Vági-féle Magyarországi Szocialista Munkáspárt tagja lett, titkos politikai szemináriumokat hallgatott. A II. világháború alatt munkaszolgálatra vitték. 1945-1948 között isk. ig. 1949-1954 között a Népművelési Minisztériumban a nemzetiségi művelődésügy referense, 1954-56 között szabadfoglalkozású író. 1956-1959 között a Műterem c. lap olvasószerk.-je. 1959-1968 között az Élet és Irodalom belső munkatársa. Ő állította össze a Sárga könyv (São Paolo 1945) c. antifasiszta dokumentumgyűjteményt.– Első versgyűjteménye 1933-ban *Út önmagadtól* címmel Miskolcon jelent meg. A felszabadulás előtt ezenkívül már csak 1941-ben adott ki verseskötetet Budapesten, *Betűk békessége* címen.

Kígyóének (1970) című kötete megjelenése alkalmából készült önéletrajzában azt írja: "egy szétzúzott nemzedék tagja." A húszas évek avantgarde lírikusai közt nem egy hasonló módon kezdte pályáját, mint Vihar Béla. Jó néhányan elsodródtak a kezdeti iránytól, s az újrealista, tárgyias lírához kapcsolódtak. Ebbe az irányba haladt volna Vihar Béla is, de ihlete egy időre kiapadt, mivel a vidéki élet, a származása miatt ráosztott történelmi vesszőfutás és személyes sorsának tragédiái kisodorták az irodalmi élet belső köréről. Majd csak 1958-ban jelentkezett ismét versgyűjteménnyel, *A szerelem születésével*.

Pályakezdésének törekvéseit látja igazolódni a felszabadulás után. "Aki kétszer születik, két anya vigyázza lépteit. Én is két anya gyermeke vagyok" – írja *Vallomás, intellemmel* című versében. S ugyanebben: "Az én szocializmusom erkölcsi mozgalom is, vagy enélkül semmi."

A szerelem születése (1958) után gyakran jelentek meg kötetei. 1960-ban *Baráti asztal*, 1962-ben *Önarckép*, 1965-ben *A Négy Felelet* címen jelent meg versgyűjteménye. 1966-ban József Attila-díjat kapott, s 1968-ban első válogatott gyűjteményét is alkalmá nyílt közreadni *Párbeszéd az idővel* címmel. Többé nem apadt el ihlete. 1970-ben a *Kígyóének*, 1973-ban a *Küzdelem az angyallal* és 1976-ban a *Szamárháton* című verseskötete jelent meg. A megújult ihlet összekötöttest keresett pályakezdő lírájával. 1934-ből való *Szamár* című verse: "Szürke vagy, mint a föld, állasz piciny patákon, s mint két kart, tárod szét füledet, te törpe ló, paripák Chaplinje: kómikum." Ennek a számarának a hátára ül föl ismét a hetvenes évek elején, s így foglalja össze szellemi fejlődésrajzát: "valami parancsot véltem teljesíteni, elindulván a görbe, kis Malom utcából, ki a világba, bensőmben egy üzenettel, amelynek már-már elfeledett szövegét próbálom azóta is meglelni ...", majd így folytatja: "így ügetek, kocogok az irónia makacs szamarán ..." Dikciója megőrizte a szabadvers ösztönzését, a hatvanas-hetvenes években írott versei Füst Milánéira emlékeztetnek.

A szerelem születése című kötet megjelenésére Weöres Sándor ír szonettet: "Könyvedben minden út és forduló igaz, ahogy mondod: Szerelem születése." Weöres ráismer a rokon törekvésre Vihar Béla költői megújulásában. E megújulás természetéről vall az 1978-ban, a költő halála évében megjelent új válogatott gyűjtemény is, az *Egy katona megy a hóban*. Félszázados költői pályát tekint át ebben. A verseket nem a hagyományos időrendi csoportosításban közli, hanem más szerkesztési elv szerint: hét ciklusban, hét koncentrikus körön oszlanak meg; nem az életrajz időrendi fonalán, hanem a személyiség sorsegységének mélységi tagolódásában. Ebben a kötetszerkezetben van középpont és vannak közelebbi meg távolabbi körök, amelyeknek szervező rendje a személyiség súlypontjáról növekedő sugarakkal tágul. A legbelső kör az életrajzé, a második a természet és ember rejtelmes kapcsolataé, a harmadik a szerelemé, a negyedik a társadalmi viszonyoké, az ötödikben a történelem szólal meg, a hatodik körön a múltó idő lebeg, a hetedik pedig a lírikus ars

poeticai reflexióit gyűjti ciklusba. Ahogy szülőföldjeinek emlegetésével a bolyongás képzetét keltette, evvel a koncentrikus körökre tagolt szerkezettel a lineáris idő fölötti lebegést fejezi ki. Mintha a költőnek nem is lehetne más a kifejezési célja, csak az, hogy életének metafizikai jelentését tárgyiasítsa, a rábízott üzenet rejtjeleit anyanyelvi formákba fordítsa át. Költészetének ilyen törekvését fejezi ki posztumusz kötete, *Az alkonyat kapujában* (1980) is.

A szerző írja első kötetét ajánlva:

Ajánlom ezeket az írásokat csendesen és ünnepélyes megilletődöttséggel örökkévaló anyámnak, a hegynek, víznek, erdőnek, mely egy napon majd visszafogad engem. Ajánlom a szép és szent óráknak, melyek eljöttek hozzám gyermekkoromtól kezdve és szemeimet látókká tették. Legyenek ezen írások szerető barátaim felé köszöntés és egyik dokumentuma a legszerencsétlenebb nemzedéknek. Ajánlom ezeket az írásokat az eljövendő nagy Parasztnmagyarország elébe és vérem kétezeréves génuszának, ki drágaköveit oly pazarul szórja az idők habjaiba. Ajánlom nagyobb hazám Európa megszmorított népei és közös kultúránknak asztalára, a széles országoknak, az összefogó kezeknek, az ajkaknak, melyek némák és mindazon keveseknek, akik a versben, e legarisztokratikusabb műfajban a természet élő részét, a dolgok meztelen lelkét keresik. Ajánlom azoknak, akik ülnek, várnak és szomjúhoznak.

Nyisd ki e lapokat és olvasd el.

Vidéki Város 1933 esztendő.

Út önmagamtól. (versek, 1933) Betűk békessége. (versek, 1941)A szerelem születése (versek, Bp., 1958); Baráti asztal (versek, Bp., 1960); Önarckép 1962 (versek, Bp., 1962); A négy felelet (versek, Bp., 1965); Párbeszéd az idővel (vál. és új versek, Bp., 1968); Kígyóének, (1970); Küzdelem az anygallal, (1973); Szamárháton (versek, Bp., 1976); Egy katona megy a hóban (gyűjteményeskötet, Bp., 1978); *Az alkonyat kapujában* (1980) Elröppent lakodalom (vál. versek Bp., 1984). 2008. Valogatott versek.

Irodalom: Kardos Pál: V. B. (Alföld, 1968. okt.); Alföldy Jenő: V. B. (Élet és Irod., 1970. márc. 14.); Nemeth S. Katalin: Kortárs 1974/4 száma. Bata Imre: V. B. költészete (Napjaink, 1974. 8. sz.); Somlyó György: V. B. (Kritika, 1979. 1. sz.). Gergely Ágnes: V. B. alkonyórái (Élet és Irod., 1985. 25. sz.); Antal Gábor: Nyolcvan éve született V. B. (Magy. Nemzet, 1988. 121. sz.).
